

דין - וחשבון

הוועדה הציבורית לקביעת גובה שכר הלימוד
ומפעלי הסיוע לסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה
לשנים תשנ"ז (1996/97) - תשס"א (2000/01)
בראשותו של שופט ביהמ"ש העליון (בדימוס) יעקב מלץ

עריכה וייעוץ: אליהו ישראלי

הוועדה הציבורית לקביעת גובה שכר הלימוד ומפעלי הסיוע לסטודנטים
במוסדות להשכלה גבוהה

כ' בסיוון התשנ"ו
7 ביוני 1996

**החלטות הוועדה הציבורית לקביעת גובה שכר הלימוד
ומפעלי הסיוע לסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה**

הוועדה מחליטה:

א. כללי

1. ההסדרים המובאים בדין וחשבון זה יהיו בתוקף לחמש שנים החל משנה"ל תשנ"ז ועד לשנה"ל תשס"א (כולל).
2. בתקופה האמורה לעיל לא תהיינה העמסות כספיות נוספות על הסטודנטים מעבר להחלטות הוועדה כפי שהן מובאות במסמך זה.
3. אין בדין וחשבון זה כדי לפגוע בסמכויות האקדמיות של המוסדות להשכלה גבוהה.

ב. מבנה שכר הלימוד

1. שכר הלימוד שיש לגבות מהסטודנטים אינו צריך לכסות את מלוא ההוצאות הריאליות של המוסדות האקדמיים המתוקצבים והוא יוסיף להיות נתמך.
2. אין מקום לשכר לימוד דיפרנציאלי או שכר לימוד מדורג לסוגיו.
3. שכר הלימוד יהיה אחיד, בכל התחומים, בכל הרמות ובכל המוסדות המתוקצבים לסטודנטים ישראלים המממנים בעצמם את שכר הלימוד.
4. סטודנטים אזרחי חו"ל, או סטודנטים ישראלים המקבלים מימון מלא או חלקי, במסגרת הסכמי שכר בין עובדים לבין מעבידים או במסגרת אחרת של מימון מוסדי, ממשלתי, ציבורי או אחר - ישלמו שכר לימוד הגבוה ב- 25% מהאמור בסעיף ג' בהמשך.

סטודנט אזרח חו"ל, הלומד בתכנית לימודים רגילה, שקיבל אזרחות ישראלית תוך תקופת לימודיו, ישלם שכר לימוד בגובה התשלום של סטודנט אזרח ישראל.

ג. גובה שכר הלימוד

1. בתקופה בה יחולו ההסדרים המובאים בדין וחשבון זה לא תהיה העלאה ריאלית של שכר הלימוד.

2. בשנת הלימודים תשנ"ז יהיה גובה שכר הלימוד השנתי לסטודנט 7,505 שקלים במחירי יולי 1995.

3. החל משנת הלימודים תשנ"ז ולקראת כל אחת משנות הלימודים הבאות, יעודכן שכר הלימוד בהתאם למדד המחירים לצרכן, עפ"י השיטה שנקבעה בסעיף ד' להלן.

ד. שיטת עדכון שכר הלימוד

שכר הלימוד יעודכן במלואו בהתאם למדד המחירים לצרכן. העדכון במעבר משנה אחת לשנה שלאחריה יהיה בהתאם לפער שיווצר בין מדד חודש יולי הקודם לבין המדד הידוע של חודש יולי החדש. העדכון במהלך השנה ייעשה אף הוא עפ"י מדד המחירים לצרכן במועדי התשלומים של הסטודנטים כמפורט בסעיף ה' להלן.

ה. מועדי תשלום שכר הלימוד במשך שנת הלימודים

1. שכר הלימוד ישולם ע"י הסטודנטים ב- 6 תשלומים בשיעורים ובמועדים הבאים:

25% עד 15 בספטמבר.

15% עד 15 בנובמבר.

15% עד 15 בדצמבר.

15% עד 15 בפברואר.

15% עד 15 במארס.

15% עד 15 באפריל.

2. סטודנט שישלם את מלוא שכר הלימוד מראש עד 15 בספטמבר יהיה זכאי להנחה בשיעור 2.5%.

3. הועדה ממליצה שהאוניברסיטאות תאפשרנה אופציה לסטודנט לשלם את שכה"ל באמצעות הוראת קבע בבנק.

ו. תשלום שכר הלימוד בלימודים חלקיים

תשלום שכר הלימוד בגין לימודים חלקיים ייקבע עפ"י שתי חלופות אפשריות; עפ"י שעות ההוראה או עפ"י נקודות הזכות. כל חלופה שתיבחר, תובא מראש לידיעת הסטודנטים ותופעל במשך כל התקופה בה יחולו הסדרי תשלום שכר הלימוד.

1. לימודי תואר ראשון

א) תיקבענה מדרגות לתשלום שכר הלימוד בלימודים חלקיים של סטודנטים במשך שנות הלימוד התקניות הרגילות הנהוגות בתחום לימודיהם כפי שקיים היום או כפי שנקבע ע"י המועצה להשכלה גבוהה כלהלן:

1) סטודנט הלומד בפועל תכנית לימודים בהיקף של 50% ומעלה מתכנית הלימודים הנורמטיבית השנתית המלאה בתחום לימודיו, ישלם שכר לימוד יחסי בהתאם לחלקיות לימודיו.

2) סטודנט הלומד פחות מ- 50% מתכנית הלימודים המלאה בתחום לימודיו, ישלם שכר לימוד יחסי בהתאם לחלקיות לימודיו בתוספת תקורה בשיעור 10% משכר הלימוד המלא שמהווה כיסוי בגין ההוצאות הקבועות הנוספות הקשורות בלימודיו החלקיים.

ב) סטודנט המושך את לימודיו מעבר למספר שנות הלימוד התקניות הרגילות בתחום לימודיו, ישלם תוספת בשיעור 10% משכר הלימוד מעבר לחלקיות היחסית של לימודיו.

ג) לא ייגבו תשלומים בגין קורסים שנלמדו במוסדות להשכלה גבוהה אחרים ואשר ניתן לגביהם פטור במוסד בו הם לומדים.

2. לימודי תואר שני

א) כדי למנוע גרירת יתר של לימודי תואר שני, מחליטה הוועדה כי שכר הלימוד שייגבה מסטודנט לתואר שני המחליט לפרוס את לימודיו על פני 4 שנות לימוד יהיה בהתאם לחלקיות לימודיו ולא יפחת מ- 50%.

ב) שכר הלימוד לתואר שני לא יפחת מ- 200%.

ג) תלמיד שסיים את חובות השמיעה בתום 4 שנות לימוד ונותרה לו בחינת גמר או הגשת תזה בלבד, ישלם תקורה בשיעור 10% משכר הלימוד בלבד.

תלמיד שלא סיים את חובות השמיעה בתום 4 שנות לימוד, ישלם שכר לימוד יחסי בתוספת תקורה בשיעור 10%.

3. כדי לאפשר לאוניברסיטאות להיערך בזמן סביר להפעלת ההסדרים האמורים, הם יופעלו החל משנה"ל תשנ"ח. בשנה"ל תשנ"ז יוסיפו להתקיים ההסדרים שהופעלו ב- 5 השנים האחרונות.

ז. מפעלי הסיוע לסטודנטים

מפעלי הסיוע לסטודנטים אמורים להבטיח שלא יוצר מצב בו לא יוכל סטודנט ללמוד בשל היעדר יכולת לשלם שכר לימוד. לפיכך, יורחבו וישופרו תנאי הסיוע לסטודנטים כלהלן:

1. כל המקורות התקציביים שעמדו לרשות מפעלי הסיוע לסטודנטים עד שנת תשנ"ו יוסיפו לעמוד לרשות מפעלי הסיוע.

2. האוניברסיטאות תשאפנה כי תקציב הסיוע הפנים מוסדי הכולל המופנה לסטודנטים בכל אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה המתוקצבים, לא יפחת מרמתו הריאלית הנוכחית.

3. הוועדה מקבלת את המלצת ות"ת ומחליטה כי מספר מלגות פר"ח יוגדל ב- 5 השנים הבאות ב- 5000 מלגות נוספות; כל שנה 1000 מלגות. אם פוטנציאל הביקוש למלגות יהיה קטן ממספר המלגות האמור, תוסמך הנהלת פר"ח להגדיל את גובה המילגה לסטודנט מ- 43% עד ל- 50% משכר הלימוד.

4. הוועדה ממליצה בפני משרד האוצר ובפני הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה לבדוק את האפשרות להשתמש בתקציב קרן ההלוואות לצורך סבסוד ריבית להלוואות שתינתנה באמצעות הבנקים וממקורותיהם תוך סבסוד הריבית והעמלות ע"י המדינה. אם אפשרות זאת לא תמומש, תופעל חלופה שנייה לפיה יוסיפו ההלוואות והמענקים להינתן עפ"י הקריטריונים ומערכת הזכאות הקיימת (ניקוד) בתיקונים הבאים:

- תינתן העדפה לתלמידי תואר ראשון.

- ינתן ניקוד מועדף לסטודנטים הזקוקים לדיור במהלך שנות לימודיהם.
- סטודנטים במכללות ישראליות במוסדות חוץ תקציביים ייהנו ממפעלי הסיוע עפ"י הקריטריונים ומערכת הזכאות (ניקוד) כמו יתר הסטודנטים.
- ינתן ניקוד מועדף לסטודנטים הלומדים במוסדות אקדמיים ישראלים באזורי עדיפות לאומית א' - ב'.

5. החלואות תינתנה ללא ריבית ובהצמדה למדד המחירים לצרכן בלבד.

6. החזר החלואה יתפרס על פני 36 חודשים החל מתום שנתיים ממועד סיום שנות לימודיו התקניות של הסטודנט (לדוגמא: לתואר ראשון במדעי החברה והרוח בתום שלוש שנות לימוד, בהנדסה בתום ארבע שנות לימוד). במקרים חריגים תהיה קרן החלואות רשאית לחרוג ממסגרת זאת ולהיטיב את תנאי החזר.

על אף האמור לעיל, הסטודנט רשאי להחזיר את החלואה במועד מוקדם יותר.

ח. תשלומי חובה ותשלומי רשות נילווים

1. קבלה ורישום לאוניברסיטה

(א) דמי הרשמה לאוניברסיטה אחת או יותר לפני הקבלה לאוניברסיטה

הוועדה ממליצה בפני הגורמים המוסמכים לבחון הקמת מרכז ארצי לרישום. כל עוד לא הוקם המרכז, יהיו דמי ההרשמה כמפורט להלן:

1) דמי הרשמה לתואר ראשון

דמי הרשמה לתלמידי תואר ראשון הינם בממוצע כ- 430 ש"ח במחירי פברואר 1995. דמי ההרשמה יופחתו בהדרגה עד ל- 200 ש"ח בשנת הלימודים תשנ"ט (במחירי פברואר 1995) ובמקביל יעלה שכה"ל בהדרגה לכל הסטודנטים בשיעורים המפורטים להלן:

שנה	דמי הרשמה (מחירי פברואר 1995)	תוספת לשכר הלימוד הבסיסי המלא (מחירי פברואר 1995)
תשנ"ח	315	20
תשנ"ט	200	20
תש"ס	200	20
תשס"א	200	20
תשס"ב	200	0

- בשנת הלימודים תשנ"ח יוחזרו שליש מדמי ההרשמה לכל סטודנט, שנרשם למוסד אקדמי, ולא התחיל ללמוד בו מסיבה כלשהיא.

- החל משנת הלימודים תשנ"ט לא יינתן החזר דמי רישום כאמור.

- עבור רישום מאוחר תוכלנה האוניברסיטאות לגבות תוספת לדמי הרישום בשיעור שלא יעלה על 10% מתעריף דמי הרישום הקבוע לשנה זו.

- רישום מאוחר לסמסטר א' יחשב החל מאמצע פברואר, רישום מאוחר לסמסטר ב' יחשב החל מחודש מאי.

- דמי הרישום יעודכנו מדי שנה עפ"י שיעור התייקרות מדד המחירים לצרכן.

2) דמי הרשמה לתלמידי תואר שני

סטודנטים הנרשמים לתואר שני באוניברסיטה שונה מהמוסד בו סיימו את לימודיהם לתואר ראשון יחויבו בדמי הרשמה זהים לדמי ההרשמה לתואר ראשון.

סטודנטים הנרשמים לתואר שני באותה אוניברסיטה בה סיימו את לימודיהם לתואר ראשון יחויבו במתצית מדמי ההרשמה לתואר ראשון, ובלבד שהמשך הלימודים יתבצע תוך שלוש שנים מיום סיום התואר הראשון.

3) מעבר מחוג לחוג

מעבר מחוג לחוג באותה אוניברסיטה ייעשה ללא תוספת תשלום.

4) חידוש לימודים

תלמיד שהפסיק לימודיו ומבקש לחדשם ישלם מחצית מדמי הרישום אם נדרש רישום חוזר.

5) החזר מקדמת שכר הלימוד

תוחזר מקדמת שכר הלימוד במלואה לתלמיד שלא התחיל את לימודיו באותה אוניברסיטה, אם הודיע על כך מראש עד ה- 15 באוגוסט שלפני פתיחת אותה שנת לימודים. אם הודיע עד ה- 15 בספטמבר יקבל החזר של 50% מגובה המקדמה.

ב) קניית טפסי רישום וידיעון

מחירי טפסי הרישום והידיעון לסטודנט יהיו במחירי עלות. מחירים אלה יובאו ע"י הנהלות האוניברסיטאות לידיעת הסטודנטים. מחירים אלה יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ויעודכנו אחת לשנה.

ג) קניית שנתון

עותקים מהשנתון יהיו זמינים לעיון הסטודנטים בכל הספריות באוניברסיטה.

2. לימודי חובה

א) לימודי אנגלית כשפה זרה

קיימות שלוש רמות שכיתות של קורסים באנגלית כשפה זרה:

- מתקדמים 2 (רמה 1) - הרמה הגבוהה המובילה לפטור.

- מתקדמים 1 (רמה 2).

- טרום מתקדמים (רמה 3).

הקורס מתקדמים 2 (רמה 1), המתקיים בחיקף של 4 שעות שבועיות סמסטריאליות, אינו חייב בתשלום נוסף והוא כלול במסגרת תשלום שכר הלימוד.

קורסים ברמות נמוכות יותר חייבים בתשלום נוסף מעבר לשכר הלימוד. מחיר כל קורס כזה המתקיים בחיקף של 4 שעות שבועיות סמסטריאליות לא יעלה על 15% משכר הלימוד השנתי, להוציא קורסים המתקיימים בקיץ.

האוניברסיטאות תאפשרנה לסטודנט לגשת למבחן פטור באנגלית כשפה זרה פעם בשנה, להוציא אוניברסיטת ת"א אשר מבחן הפטור לגביה יהיה המבחן הפסיכומטרי הכללי.

ב) סיורים לימודיים כחלק מתכנית הלימודים

בסיורים לימודיים המתקיימים במסגרת קורסי חובה יגבה תשלום עבור ארוחות במחירי עלות.

בקורסי רשות יגבה תשלום עבור לינה, הוצאות נסיעה וארוחות במחירי עלות.

המחירים האמורים יובאו ע"י הנהלות האוניברסיטאות לידיעת הסטודנטים.

ג) לימודי חובה אחרים

למען הסר ספק, לא יגבה תשלום נוסף בגין קורסים נוספים המהווים דרישה לצורך פטור והנחוצים כדי להשתלב בלימודים. הנהלות המוסדות רשאיות לגבות תשלום של 54 שקלים (במחירי יולי 1995) בגין בחינת פטור מקורס המהווה תנאי להשתתפות בלימודים מתקדמים יותר. מחיר זה יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן ויעודכן אחת לשנה על בסיס מדד חודש אוקטובר (המתפרסם במחצית נובמבר).

3. אישורים

האישורים להם זכאי סטודנט במסגרת שכר הלימוד:

- א) רשומת לימודים - פעם בשנה עם תחילת הלימודים (3 עותקים חתומים).
- ב) אישור לימודים (3 עותקים חתומים).
- ג) אישור זכאות לתואר (3 עותקים חתומים).
- ד) אישור להתמחות - לפי בקשת הסטודנט (עד 5 עותקים חתומים).
- ה) תעודה - תואר, לימודי תעודה, תעודת הצטיינות (תעודה + 5 עותקים חתומים).
- ו) אישור על רישום - לפי בקשת הסטודנט (עד 3 עותקים חתומים).
- ז) כל בקשה של סטודנט לקבל אישור בשפה האנגלית (עד 5 עותקים), תחייב בתשלום בסך 20 ש"ח.

כל האישורים הנ"ל, יינתנו ללא תשלום, למעט אישורים בשפה האנגלית.

אישורים המותנים בבקשת הסטודנט כאמור, יינתנו פעם אחת בלבד ללא תשלום. עבור כל בקשה נוספת, בין שהיא כלולה ברשימת האישורים לעיל ובין שלא נכללה בה, ישלם הסטודנט 20 ש"ח.

מחירי האישורים האמורים יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן ויעודכנו אחת לשנה על בסיס מדד חודש אוקטובר (המתפרסם במחצית נובמבר).

רשומת הלימודים תועמד לרשות הסטודנט בתחילת שנת הלימודים.

4. תשלומים אחרים

מחירי מקסימום עבור השרותים הבאים יהיו:

- א) צילום מחברת בחינה (בעת ערעור) - 3 ש"ח לכל מחברת.
- ב) איחור בהגשת טופס שינויים בתכנית הלימודים - עד 10 ש"ח לשינוי ולא יותר מ- 30 ש"ח לכל השינויים.

מחירי התשלומים יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן, שיעודכן אחת לשנה על בסיס מדד חודש אוקטובר (המתפרסם במחצית נובמבר).

5. תשלומי רשות

האוניברסיטה תוכל להציע לסטודנטים שירותי רשות נוספים ולקבוע את מחיריהם עפ"י שיקול דעתה.

6. גביות ותשלומים עפ"י הסכמים וולונטריים

א) גביית תשלומים על בסיס וולונטרי, לרבות; דמי חבר לאגודת הסטודנטים, תיעשה עפ"י הסכמים שייחתמו בין הנהלת אגודת הסטודנטים המקומית לבין הנהלת המוסד האקדמי. לא ייגבו מראש דמי חבר מסטודנט בניגוד להסכמתו.

הוא הדין לגבי שירותי רווחה ושירותים נלווים אחרים. הסכמים וולונטריים אחרים בין אגודות הסטודנטים המקומיות לבין הנהלות המוסדות ייחתמו רק בגין שירותים שאינם אקדמיים ובהסכמה מלאה, ובלבד שלא תישלל זכותו היסודית של הסטודנט הפרט שלא להצטרף להסכמים אלה או לצאת מהם.

ב) גובה שירותי אבטחה (פדיון שמירה) ייקבע בהסכמה בין הנהלת המוסד האקדמי לבין הנהלת אגודת הסטודנטים המקומית.

7. קנסות

סוגי קנסות וגובה הקנסות יקבעו עפ"י שיקול הנהלת המוסד האקדמי.

ט. זכויות הסטודנטים בהקשר לתשלום שכר הלימוד

הנהלות המוסדות להשכלה גבוהה ונציגי הסטודנטים שותפים לשאיפה כי יש להבטיח רמה נאותה של שירותים אקדמיים ומינהליים באוניברסיטאות במגמה ליצור אוירת לימודים נוחה ומועילה. במסגרת זאת, תתחשבה האוניברסיטאות בעניינים המשותפים לכלל הסטודנטים מחד ובעניינים מוצדקים הנוגעים ללימודים של הסטודנט הפרט מאידך.

לפיכך, תשאף מערכת ההשכלה הגבוהה ליתר מחויבות לטיפול בענייני הסטודנטים. בהקשר לתשלום שכר הלימוד תיתן המערכת ביטוי לשאיפה זו בהבטחת זכויות הסטודנטים המפורטות להלן:

1. הסטודנטים יהיו זכאים לקבל את מכסת ההוראה במלואה בהתאם לתכנית הלימודים המאושרת. יש כמובן להתחשב בהעדרויות סגל בגין מילואים, מחלה וכו'. במקרה של שביתת סטודנטים שבה לא יתקיימו לימודים סדירים, ישתדלו המוסדות והסטודנטים להגיע להסדר להשלמת החומר הנלמד. במקרה של שביתת מרצים, ישאפו המוסדות והסטודנטים להגיע להסדר הולם להשלמת החומר הנלמד.
2. הנהלות האוניברסיטאות יעמידו לרשות הסטודנטים אמצעים לימודיים סבירים לשם קיום לימודים תקינים וסדירים. אמצעים אלה יכללו, בין היתר: כיתות לימוד, ספריות שתהיינה פתוחות במשך זמן סביר, מתקנים, ציוד לימודי ואמצעי עזר חיוניים אתרים הדרושים לקיום הלימודים.
3. הרשויות האקדמיות באוניברסיטאות יפעילו שיטות בקרה סדירות ושוטפות על איכות ההוראה הניתנת ע"י המרצים הן באמצעות משוב שיתקבל מהסטודנטים והן באמצעות אחרים.
4. המרצים יקיימו שעות קבלה סדירות לסטודנטים במועדים שיובאו לידיעת הסטודנטים מראש. שעות הקבלה מיועדות ליעוץ, להנחיה ולהדרכה של הסטודנט בעניינים הקשורים ללימודיו.
5. מזכירויות הפקולטות והחוגים, וכן, היחידות המינהליות של האוניברסיטאות אשר לשירותיהן נוקקים הסטודנטים, יעניקו לסטודנטים שירותים אדיבים, מהירים ויעילים.
6. כל סטודנט זכאי ליעוץ מקצועי לבניית מערכת שעות הוראה ההולמת את מסגרת לימודיו, והעשויה לקדם את לימודיו עד סיומם המלא.
7. הרשויות האקדמיות והמינהליות של האוניברסיטאות יסייעו בידי סטודנטים הנקראים לשירות מילואים במהלך לימודיהם או במועדים שנקבעו לבחינות, ע"י כך שהמרצים יכוונו את הסטודנטים להשלים את החומר החסר. וכן, יקבעו מועדי בחינות מיוחדים במקום אלה שקוימו בעת שירותם של הסטודנטים במילואים, ובכפוף לאישורים המתאימים ברשויות האקדמיות.

י. מנגנון בוררות הנוגע לביצוע המלצות הוועדה

1. יתמנה ברור יחיד שיוסמך לדון בעניינים השנויים במחלוקת לגבי יישום החלטות הוועדה ופירוש החלטותיה.

2. הבורר לא יהיה מוסמך לשנות את החלטות הוועדה.

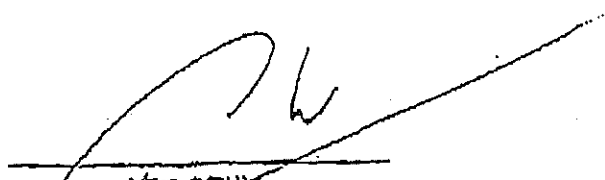
3. הבורר יהיה שופט בית המשפט העליון (בדימוס) או שופט בית המשפט המחוזי (בדימוס) שיתמנה ע"י שר החינוך, התרבות והספורט.

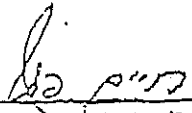
4. תקופת המינוי של הבורר תהיה חופפת את תקופת ההפעלה של החלטות הוועדה כל עוד הן קיימות.

5. כדי להסיר ספק, אין במינוי הבורר כדי לפגוע בסמכויות האקדמיות של המוסדות להשכלה גבוהה.

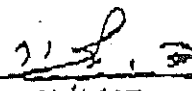
י"א. דין וחשבון מלא על עבודת הוועדה

דין וחשבון מלא על עבודת הוועדה, על הנתונים שעמדו לרשותה, על ההצעות שהוגשו ועל השיקולים שהינחו את החלטותיה - יוגש בתום מיון החומר שהצטבר על שולחנה, ניסוחו, עריכתו והכנתו לדפוס.

שופט ביהמ"ש העליון (בדימוס) - נ"י
עוקב מלך

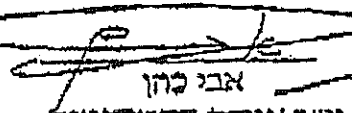

חיים פלץ
נציג משרד האוצר

גודי זילבר
נציג המתעזה להשכלה גבוהה

דידי לנר
נציג ור"ה

פרופי מרדכי שכטר
נציג ור"ה

נוסי הרש
נ"י אגודת הסטודנטים
אוניברסיטת בן גוריון
נציג התאחדות הסטודנטים

אבני כהן
נ"י אגודת הסטודנטים
האוניברסיטה העברית
נציג התאחדות הסטודנטים

אסף ביטון
נ"י התאחדות הסטודנטים
נציג התאחדות הסטודנטים